

АДАПТАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ СТУДЕНТІВ ЗА УМОВ РІЗНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ

Літвінова А. М., Ленд'єл М. І.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Анотація. Проблема поєднання аудиторної та самостійної роботи є досить актуальною та перспективною. Сучасні навчальні пріоритети орієнтуються на самостійну діяльність студентів в освітньому процесі за допомогою електронного навчання. Науковці припускають, що рівень академічних досягнень залежить від рівня здоров'я та адаптації, а також вказують на певний зв'язок успішності з електронним навчанням.

Вступ. Одним з показників успішності сучасної людини є рівень самостійної освіти, яка необхідна для прийняття раціональних суджень та ініціації відповідних дій в процесі подолання професійних труднощів та набуття сучасних компетенцій. В умовах інформаційно розвинутого суспільства потрібна принципова зміна організації освітнього процесу: скорочення аудиторного навантаження, заміна пасивного слухання лекцій зростанням частки самостійної роботи студентів, підвищення рівня аналітичного пошуку в мережі, доступу до відкритих електронних носіїв інформації та дистанційної освіти у будь-яких освітніх закладах світу. Саме тому сучасні навчальні пріоритети орієнтуються на самостійну діяльність студентів в освітньому процесі [2]. Аналіз наукових даних з формування знань у студентів за умов впровадження системи змішаного навчання показав, що проблема поєднання аудиторної та самостійної роботи є досить перспективною на сучасному етапі розвитку освіти та дистанційного навчання [3].

Мета дослідження – вивчити адаптаційні можливості та рівень здоров'я за умов різних форм навчання.

Завдання дослідження – оцінити рівень здоров'я, визначити адаптаційні можливості та вивчити залежність рівня здоров'я від форми навчання.

Методи дослідження. На базі Центру електронного навчання Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна було досліджено 403 студента факультету міжнародних економічних відносин і туристичного бізнесу (МЕВ і ТБ), віком 18-20 років; 58 юнаків та 52 дівчини.

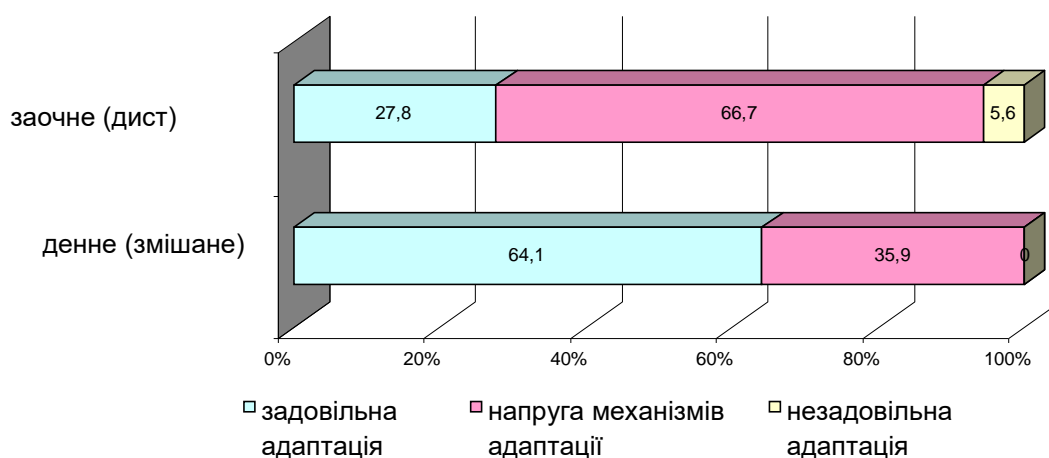
Робота здійснювалась в 3 етапи. Під час першого етапу було проведено констатувальний експеримент, що включав в себе з'ясування вихідного рівня знань студентів з курсів дисциплін професійної та практичної підготовки за період 2019-2020 навч. р.р.. Тестування відбувалось за допомогою європейської системи трансферу оцінок (ECTS). Також, на даному етапі були оцінені показники фізичного здоров'я та рівня адаптації студентів. Для характеристики стану фізичного здоров'я використовували методику оцінки

функціонального рівня здоров'я по Г. Л. Апанасенко [1]. В якості інтегральної фізіологічної характеристики використана розрахункова величина адаптаційного потенціалу за Р. М. Баєвським.

Впродовж другого етапу роботи був проведений формувальний експеримент, під час якого відбувалось вивчення дисциплін професійної та практичної підготовки з використанням дистанційних курсів на базі LMS Moodle відповідно до навчального плану спеціальності.

На третьому, контролюючому етапі дослідження був проведений порівняльний зріз знань (2018-19 та 2019-2020 навч. р.р., за системою ECTS) та оцінений вплив педагогічного процесу на академічну успішність студентів. Для оцінки результатів дослідження проведено прикладний математичний аналіз, який було виконано з використанням стандартних пакетів прикладних програм Microsoft Excel 2014 та SPSS Statistics 17.0. Достовірність отриманих значень була перевірена за допомогою t-критерію Стьюдента. Достовірним вважали рівень значення $p < 0,05$. Наявність статистичних взаємозв'язків була обчислена за методом коефіцієнту рангової кореляції Спірмена (r).

Результати дослідження та їх обговорення. Аналіз рівня адаптаційних можливостей студентів за методом Р. М. Баєвського показав, що задовільну адаптацію мали 58% студентів факультету МЕВ і ТБ, напругу механізмів адаптації – 42% студентів. Згідно форм навчання були графічно візуалізовані наступні дані (рис. 1). 64,1 % студентів денної (змішаної) форми навчання мали задовільну адаптацію, проти 27,8 % осіб заочної (дистанційної) форми навчання. Напруга механізмів адаптації виявлена у 66,7 % досліджуваних заочної форми проти 35,9% в групі змішаного навчання. Треба зробити акцент, що в групі заочного навчання спостерігалось 5,6 % студентів із незадовільним рівнем адаптації.

Рис. 1. Розподіл рівня адаптаційних можливостей студентів за методом Р. М. Баєвського в залежності від системи навчання, %

При вивченні адаптаційних можливостей спостерігалась ситуація подібна до результатів оцінки рівня здоров'я за Г. Л. Апанасенко, де більшість досліджених, що мали кращі показники, належали до групи денного (змішаного) навчання.

Під час формувального етапу дослідження відбувся педагогічний вплив на процес формування знань у студентів. Педагогічне втручання мало на увазі залучення студентів у навчання за допомогою дистанційних курсів, розташованих на базі LMS Moodle в Центрі електронного навчання, на факультеті МЕВ і ТБ в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна протягом 2018-19 та 2019-2020 навч. р.р.

Впродовж експерименту відбувався доступ студентів до якісних електронних матеріалів, розташованих в дистанційних курсах, завдяки чому вони мали змогу не лише ознайомлюватися із повним переліком інформаційних матеріалів (підручників, посібників, текстів лекцій, презентацій та інформаційних посилань), а також планувати, виконувати самостійну роботу у будь-який зручний час, підтримувати зв'язок із викладачем, мати коментарі та оцінки за складеними завданнями з тем курсу.

Контролюючий експеримент описав динаміку успішності засвоєння навчального матеріалу за результатами сесії на факультеті МЕВ і ТБ протягом 2018-19 та 2019-2020 навч. р.р. (рис. 2), а також виявив наявність певних кореляцій. Так, серед студентів денної (змішаної) форми навчання спостерігався приріст студентів, які склали залік: на оцінку «відмінно/А» на +6,9%, на оцінку «добре/В» на +2,8%, на оцінку «добре/С» на +2,4% у порівнянні 2016-17 навч. р. з 2017-18 навч. р. Серед студентів, які склали залік на оцінку «задовільно/Д» ми спостерігали приріст -11,7% та на оцінку «задовільно/Е» на -0,4%, що, загалом свідчило про покращення рівня засвоєння навчального матеріалу.

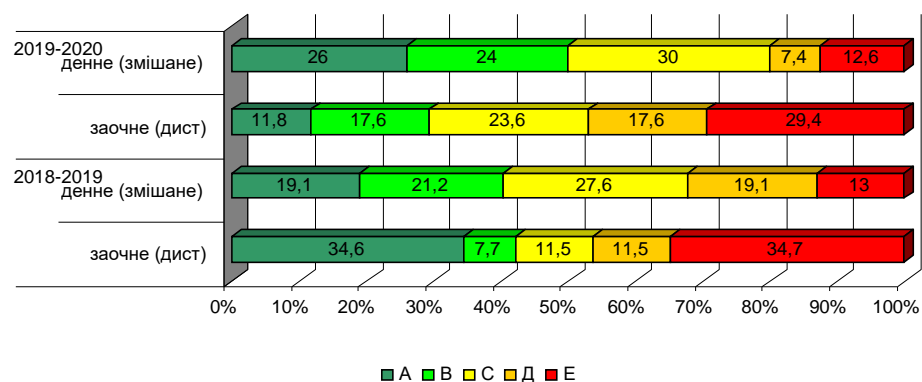

Рис. 2. Порівняльні дані академічної успішності студентів МЕВ і ТБ у 2018-19 та 2019-20 навч. р.р., %

За заочною (дистанційною) формою навчання відбувався приріст студентів, які склали залік: на оцінку «відмінно/А» на -22,8%, на оцінку «добре/В» на +9,9%, на оцінку «добре/С» на +12,1%, на оцінку «задовільно/Д» +6,1% та на оцінку «задовільно/Е» на -11,4%, що не свідчило про покращення рівня засвоєння навчального матеріалу у порівнянні 2018-19 навч. р. з 2019-2020 навч. р.

При проведенні кореляційного аналізу, звертає на себе увагу статистично достовірний прямий зв'язок між рівнем здоров'я та зростанням академічної успішності в групі студентів змішаної форми навчання ($r=0,894$; $p<0,05$), де вихідний рівень здоров'я був кращим. Треба зауважити, що зростання академічної успішності також значно корелювало із рівнем адаптаційних можливостей ($r = 0,898$; $p<0,05$).

Студенти денної групи, внаслідок змішаної форми навчання, проводили велику кількість годин у позааудиторній роботі (дистанційні курси на базі LMS Moodle). Незважаючи на це, рівень засвоєння навчального матеріалу ними був все одно вищим, ніж в групі заочної форми навчання, яка теж мала невелику кількість годин з аудиторних занять.

Висновки. Формування знань у студентів відбувається двома шляхами: заняття з викладачем і самостійна робота, за відсутності безпосереднього контролю з боку викладача (підготовка до лекцій, лабораторних і практичних занять, заліків, семінарів etc.). Нами було вивчено відмінності в рівні засвоєння навчального матеріалу за умов різних форм організації навчання. Особливістю було те, що студенти з вищим рівнем здоров'я отримали кращі результати в академічній успішності, що математично підтвердило нашу ідею про вплив рівня здоров'я на формування рівня знань. Дані результати співпадають з сучасними науковими дослідженнями. Теж саме можна сказати стосовно адаптивних можливостей. Як і очікувалося, за результатами роботи низький рівень адаптації студентів до умов навчання впевнено можна віднести до факторів неуспішності. Подібні свідчення описані багатьма науковцями в педагогічних працях.

Отримані в ході нашої роботи результати свідчать про те, що при поєднаному педагогічному втручанні через очну підготовку та дистанційні технології (курси на базі LMS Moodle) зменшується аудиторне навантаження, що в свою чергу створює тенденцію до покращення рівня успішності в здобувачів освіти. Отже, більш якісне формування знань відбувається серед тих осіб, які застосовують електронні освітні курси та мають доступ до електронних джерел навчання.

Перспективність подальших досліджень в даному напрямку лежить у площині оптимального поєднання відкритих електронних освітніх ресурсів та аудиторної роботи під керівництвом та контролем викладача. Як наслідок, в майбутньому можна прогнозувати подальший розвиток змішаних форм навчання.

Список використаної літератури

1. Апанасенко Г. Л. Введение в новую парадигму здравоохранения. *Здоровье и фитнес*. Киев, Украина: Изд-во ООО «Юрка Любченка», 2020. 287 с.
2. Кухаренко В. М., Бондаренко В. В. Екстрене дистанційне навчання в Україні. Харків, Україна: Міська друкарня, 2020. 402 с.
3. Тимченко Г. М., Літвінова А. М., Закревський А. М., Левчук В. Г. Технології створення відкритих освітніх ресурсів та відеосервісів навчання основ здоров'я. *Вісник національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченко. Серія: «Педагогічні науки»*, 2020. Вип. 7 (163). С. 153-161.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Школа О. М.

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

Анотація. Стаття присвячена проблемі дистанційного навчання з фізичного виховання в закладах вищої освіти. Було виявлено, що необхідно виробляти цілісну програму спеціальних занять та вмінь щодо організації роботи з сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями на заняттях з фізичного виховання.

Вступ. Складні життєві ситуації забезпечують пристосування до нових умов існування не тільки окремі заклади вищої освіти, а й всі заклади освіти в загалі. Тому в усьому світі перейшли на дистанційну форму навчання для того, щоб створити безпечні умови для здобувачів освіти. Закритий на карантин заклад освіти не свідчить про відсутність лекційних чи практичних занять, а також необхідних для повноцінного освітнього процесу заходів. У Комунальному закладі «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради та її структурних підрозділах укладено наказ №199-к від 12.03.2020 «Щодо запровадження карантину», а також розроблено План невідкладних заходів щодо протидії поширенню коронавірусу COVID-19, затвердженого ректором академії. Згідно наказу в академії запроваджено змішане навчання здобувачів освіти [1-3]. Освітній процес здійснюється з використанням технологій дистанційного навчання [4, 5]. Дистанційне навчання для здобувачів освіти не сильно відрізняється від традиційного: викладачі надсилають завдання до опрацювання, встановлюють крайній термін здачі, студент за допомогою месенжеру або електронної пошти надсилає виконане завдання на перевірку